

**ILEKROĆ** (213) *pron*

**ilekroć** (213), [**jelekroć**].

*Pisownia rozłączna* (72). *Rozdzielone innym wyrazem lub częstką wyrazową* (7); *jednym* (5), *dwoma* (2) [w tym: *by* (3), *się* (3), *zaimek osobowy* (2), *to* (1)].

ilé- (3), ile- (68); ilé- *OpecŻywPrzedm, BiałKat, KochFr*; ile- *OrzJan, SarnStat* (67); o *jasne*.

*Sł stp, Cn notuje, Linde XVII w.*

**I. Zaimek liczebny względny** (197) :

**1. W zdaniu złożonym wprowadza zdanie podrzędne** (194) :

**A. Wprowadza zdanie okolicznikowe miary** (184) : Jesliby [...] thowarziífz ieden s drugim o pieniądze grał ilie krocw wthem doświaczon bendzie, przewiny Starífim do Cechu sześc groífy *ListRzeż w.* 39; *ComCrac* 12; ilekroć fie grzechow dopuífzczamy/ cudzołożymy y odtáiemy od Krytá. *HistRzym* 109v, 48, 69v, 77, [118]v; *WujJud* 256; *RejPosWstaw* [41<sup>4</sup>]; *ModrzBaz* 118, 130; nie raz w rok ále ile kroć prośić iego [*Pana Boga*] á gotowác fię będziefz/ tey łáiki [...] wżyczyć tobie obiecał *SkarŻyw* 36, 335; *RybGęśli Cv*; *WujNT* 187, 385; niech będzie wolne przelźcie [...] ná wieki/ gđziekolwiek y ilekroćby chćieli [*quomodocunque et quotiescunque voluerint JanStat* 854]/ przez wízelkięgo zápowiedánia y przekázy *SarnStat* 1077 [*idem*] 1111, 10, 39, 287 [2 r.], 353, 385 (18).

*Połączenia*: »ilekroć ... każdy raz, ilekroć ... tyle każdy raz« (1 : 1): *Pifzą* [...] iż ilekroć nofem rozrzázánym [*Justynijan*] łapnął/ każdy raz dał ściác przyiacielá Leoncyowego. *BielKron* 167, 378v.

»tyle, ilekroć; ilekroć ... tyle« (7; 1): the vgodę trzymacz tyle yllekrocw by bylo potrzeba *ZapWar* 1548 nr 2668; gdy ktho pozwány ná wyłożony [...] łád nie ftánie/ ile kroć nieftawa/ tyle winę wyłźfzey opifáną przepada *GroicPorz* c3v; *UstPraw* F2; Inochodniká nam dáć ma/ y będzie powinien tyle/ ile kroć niedbálftwá w przereczonych rzeczach dópuści fie *SarnStat* 285 [*idem* 931], 40, 384, 925, 931.

»ilekroć ... tylekroć, tylekroć (...) ilekroć« (22 : 21): *MetrKor* 40/811; yle krocw pogłyádała na zyuoth fwoy tyle krocw odnauyalo fyá uefele fercza yey rofpomynayácz floua anyelłkye *PatKaz II* 85; *GroicPorz* r2; *OrzList* h2v; *UstPraw* Iv; *SienLek* 13; iż/ ile kroć kto w. m. zle o białychgłowach mowíácz vłfyłzy/ tyle kroć niedobrze o fámym w. m. rozumieć muśi. *GórnDworz* N; Swieci nam [...] obietnicá iego: Iż ilekroć fie vzna nędzny człowiek/ tylekroć chce mu być miłóściwy. *RejPos* [36]v, 82, 87v, 88, 88v, 142 (9); *RejZwierc* 197; y ten fpořob/ y infze ktorem powiedźiał/ ilekroć bywály podawáne/ tylekroć teź zá rázem y odrzucáne [*quoties propositae, toties etiam reiectae sunt*]. *ModrzBaz* 121; *SkarŻyw* 320; *GórnRozm* D; ilekroć Woynę pořpolitá zechcemy mieć zá potrzebá iááká/ tylekroć Powiátowé Séymy mamy ábo máią vftáwić [*quotiescunque expeditionem bellicam vellemus indicere ... toties conventiones particulares instituere debemus JanStat* 691] *SarnStat* 123 [*idem* 299, 929]; winę tylekroć/ ilekroćby ináczéy vczynili [*toties quoties secus fecerint JanStat* 1082] zápláciwłzy/ wrócić go [*kmiecego syna*] będá powinni. *SarnStat* 200 [*idem* 660, 919], 655, 660, 919, 920, 1127 (23).

»ilekroć ... tyle razow« (1): V ftárych ludzi to bywáło/ iż ilekroć ktorego Krolá Krole míanowano/ tyle rázow go teź zá rázem y ftrožem ludu [...] názywano [*quoties aliquis regis titulo honoratur, toties custodem populorum ... se vocari audit*] *ModrzBaz* 18v.

»ilekroć ... (tak) wielekroć« (2): *RejPs* 149v; ilekroćby złorzeczył y łaiął zá dług przerzeczony/ ták wiele kroć mu zá iego zelżywość winę piętnądzieftą zápláci [*quotiescunque maledixerit ... toties ... solvet JanStat* 586] *SarnStat* 707.

*Fraza:*»ilekroć (po)trzeba (będzie a. byłoby) [w tym: [komu] (8), [czego] (4)]; ilekroć potrzebuje« (23 : 1): *MetrKor* 40/811; *ZapWar* 1548 nr 2668; ma s nim [zbiegiem] vczynić [p]rawiedliwość/ pod winą trzech grzywien/ tyle ile kroćby potrzebował. *UstPraw* F2, 1v; *ModrzBaz* 90; *STátuty* [...] o winie ná Kortyzany/ ilekroć będzie potrzeba [*quotiens opus fuerit JanStat* 199]/ będziem y rofkażemy exequowác. *SarnStat* 180; *CHcemy*/ áby káždemu było wolno káždého pozwác [...] ilekroć iedno będzie potrzebá do fądu Ziemińskiego [*ut liceat ... toties quoties citare JanStat* 668] *SarnStat* 826, 294, 379, 655, 686, 921, 945 (19).

*Wyrażenie:* »ilekroć razow« (2): dębinę [t]áwiayćie [...] pod nią [t]ie chowayćie. Ile kroć rázow pádnie/ ná oney dębinie/ Zmyli raz/ bo [t]ie zemknie *BielSat* N4 [*idem*] *BielSjem* 41.

**a.** *Z odzieniem czasowym:* *kiedy, kiedykolwiek; quoMącz* (62) : A ijlé krotz dokonała/ zafie s przodku poczynala *OpecŻywPrzedm* C3; Abowiem nikt [t]ie ielłcze niemylił yle kroć kto wtobie położył vfanie [t]woie *RejPs* 35v, 26, 58, 125, 127v, 205; To czincie ile kroc będziecie pyc [*hoc facite quotiescunque bibetis PolAnt* 1.Cor 11/25] na pamiatkę moię. *SeklKat* C2v; oni pthaci ile kroć chciał Porus/ według náuk czárnoklięskich pięknie [t]piewáli [t]hy tho ptaszky Jako wyelye chczyał kroc Porusz yszeby mv spyewaly ... spyewaly yemv; *quotiens volebat Historia Aleksandra w tłumaczeniu Leonarda Bonieckiego z roku 1510, wyd. M. Z. Przegonia Kryński, [w:] Prace Filologiczne, t. 9, 1920, 287—288]. HistAl* H2; *KromRozm I* M3; *Diar* 20, 86; *GroicPorz* aa4; ilekroć ná [t]olcu krolewłkim [...] [t]ieść miał w odzieniu krolewłkim / kazał zwierzchu [t]woie [t]záty pierwłze grube wdziác ná [t]ię *BielKron* 341 v; *GrzegRóżn* B3v; *Mącz* 342b; *RejAp* 89v; *RejPos* Ooo4; *RejPosWiecz*<sup>3</sup> 96; ilé kroć będzie powiádaná Ewányelia/ muśi to zoftác przy niey: co wola páńfka ielł *BialKat* 166; *CzechRozm* 264v; rozmow ludzi wielce mądrych /á Rzeczpóspolitą miłuiących (miedzy ktoremi ilekroćfię tráfi [*quoties licet*] rad przebywam) wam vdzielic. *ModrzBaz* 140; ILe kroć [...] ludzie podłe y ná [t]więćie [!] wzgárdzone widzićie/ by dobrze było co w nich gánic/ niegardzćie iemi *SkarŻyw* 589; *WerGość* 269; Przodkowie náfzy/ wołáli ku tobie/ Ilekroć/ iáką cięfzkość/ czuli w [t]obie *GrabowSet* Iv, Ev; *OrzJan* 81; *LatHar* 251, 675; ILe kroć [t]ię zá trudną vymiełz [t]prawę iáką/ Y poczni iá y konay z poftawą iednáką. *RybGęśli* C; máią moc nád wodámi obroćić ie w krew/ y zarázić ziemię w[ł]zeláką plagą ile by kroć chćieli [*quotiescunque voluerint*]. *WujNT Apoc* 11/6, 1.Cor 11/25, 26, s. 607; [to czyncze yelie kroc pycz bedzecze [*quotiescunque bibetis*] na moye pamyathke [1.Cor 11/25] *TomZbrudzPeryk* 147.]

*Połączenia:* »ilekroć (kiedy) ... nigdy, nigdy ... ilekroć« (3 : 1): A nigdy niebyli zá wftydzeni ilekroć zupełną wiárą wołáli ktobie *RejPs* 31, 128, 139v; AElius Spartianus powieđa/ iż ilekroć [!] kiedy bywáli iący zacni á wielcy mężowie [...] nigdy żaden niezofłáwił po [t]obie [t]yná Rzeczpóspolitey pożytecznego [*Negat ... quemquam magnorum virorum bonum et utilem filium reliquisse*] *ModrzBaz* 47.

»ilekroć ... tedy« (6): Yle kroć [...] wiofna [t]ucha j zimna naftawa. Tedy niewiałty na wiofnę rodzące, łączno [...] odchod [t]łodu miewała *FalZioł* V 30v; *BibRadz Num* 15/12; *RejPos* 87v; *CzechRozm* 71v; iż ilekroć którzy *Studenći* [...] ná examen wedle zwyczáiu będą przypuśczeni: tedy Kánclérz náfz

[...] ono examen ápprobować będzie miał [...] moc [*ut quotiescunque aliquos scholares ... ad privatum examen ... poni contigerit, super illos Cancellarius ... potestatem habebit JanStat 220-221*] *SarnStat 204 [idem] 322*.

»ilekroć ... tedy ... nigdy« (1): iż ilekroć wípráwiedliwienie bywa przypifáno wierze/ tedy vczynki miłości nigdy nie bywáią od wiáry oddalone *WujNT 655*.

»ilekroć (jedno) ... tedy (...) zawždy« (3): *KwiatKsiąz Mv; RejPosWstaw 110v*; Ilekroć w piśmie ś. okázuie fię Anioł/ ktory przytym opowieda fię być Bogiem [...] tedy zawždy tákowy Anioł iest fynem Bożym *CzechEp 261*.

»ilekroć ... wnet« (1): Ci ilekroć czuią że náłzych żołnierzow ná ukráine [!] niemálfz/ wnet przypadáią [*quoties sentiunt neminem ... adesse, adsunt ipsi mox*] *ModrzBaz 119v*.

»ilekroć ... (prawie a. pewnie) zawždy (a. zawdy, a. zawsze), zawždy ... ilekroć (a jako długo)« (10: 3): *RejPs 189*; Ile go kroć przez dzień widzę Prawie fię zawždy zawftydzę *RejJóz C7; GrzegRóżn M4v*; Heraclitus [...] mędrzec który zawždy płákał yle kroć z domu wychodził. *Mqcz 155a; RejAp 137*; A ile kroć ná to wfpomnię/ záwdy złey [!] myfli być mułzę. *GórnDworz P5, Z8*; A my go [*Krystusa*] takéż zawždy zábijamy/ ile kroć/ á iáko długo w grzechach fię kochamy. *HistRzym 109v, 105v; RejPos 75v, 106v, 247v*; Iż ilekroć Márfzałek Koronny będzie ná Dworze/ záwdy ku káždéy fpráwie wrzędu fwego ma wezwác [*Quotiens ... esset in curia, semper ... vocare debet JanStat 294*] Márfzałká Nadworného *SarnStat 311*.

*Fraza*: »ilekroć potrzebuje; ilekroć by potrzebowano [*po kim*]« (1; 1): ilekroć jeno Rzeczpospolita [...] opatrzenia ktorego potrzebuje [...] omieszkiwac nie raczysz sejmow *Diar 20, 86*.

**b.** *Z odcieniem warunkowym: w razie, gdyby* (11) : Ale áni Ezechiel tego mowił/ áby ilekroć zgrzelzy dułzá vmrzeć miáła. *WysKaz 16*; Té fady gdy będą fadzić Stároftowie [...] A ilekroćby nie byli [*et quotiens non interessent JanStat 430*]/ poftánowiá Sędziého Szláhcicá ośiádlého *SarnStat 486 [idem 916], 619, 626, 647, 916*.

*Połączenie*: »ilekroć ... tedy« (5): ile fię kroć nędzny vzna tedi mu iest Bogyem miłościwym. *LubPs S marg*; iż ilekroć przyda fię komu do Króla Ie<sup>go</sup> M. áppellowác: tedy przed námi Bifkupem [...] poftáwi rękoiemftwo [*quoties ... provocare contigerit, extunc ... faciet JanStat 912*] *SarnStat 1127, 944, 952, 1127*.

**B.** *Wprowadza zdanie orzecznikowe* (1) : BVrmiftrzá z Rádą vrząd ná thym iesth/ przynamniey raz w tydzień [!] álbo ile kroć potrzebá przyniefyé ná Rathulz fye fchodzić *GroicPorz b3v*.

**C.** *Wprowadza zdanie przydawkowe miary* (5) : Zafie yle kroć fię gim powalenie [...] albo zbytnie vderzenie: przidawa, Ile kroć teź nanie zbytni á nagły gniew/ ftrach [...] trofka/ albo teź iaka nowa á wielka radoć przychadza. Ty iakmiarz przyczyny odchodzenia płodu Niewiaftam brzemiennem przydawaią fię, Ktore z wiefłzá bolefcią tak odbywaią, Niżli gdy według biegu rodzą *FalZioł V 31*; zámierzalz nędznemu człówiekowi kres/ ilekroć odpufzczác ma bliźniemu fwemu *RejPos 247v*.

*Połączenie*: »ilekroć ... tyle, tyle ... ilekroć« (1 : 1): ilekroć fię w bitwách dobrze popifał/ tyle mu pierścieni wolno było nośic [*pro numero expeditionum ... in quibus militasset, annulos gestabat*]. *ModrzBaz 51*; tyle mu policzkow dawał/ ile kroć ábo iáwne podufzczenia iego zwyciężał: ábo táiemnym/ mądrze zábieżec vmiál. *SkarŻyw 353*.

**D.** Wprowadza zdanie dopełnieniowe miary (4) : Vczy tu Kryftus [...] iáko brátu mamy przewinności odpuľćzác [...] ile kroć bráthu wyľtępnemu odpuľćzác. *Leop* BB4v; *CzechEp* 86; KIedyscie fię [...] ták dobrze vczili/ Ze wiécie ilé kroć koło obróci fię w mili *KochFr* 25; miľosiernie puść imo fię ilekroć okrom ćiebie co infze<sup>80</sup> rozmyślam *LatHar* 603.

**2.** W zdaniu pojedynczym (3) :

**A.** Wprowadza okolicznik miary: *quoties* *Mącz* (3) : *Quoties mihi certorum hominum potestas erit, Ilekroć mi fie kto pewny tráfi. Mącz* 430c, [114]b.

**a.** Z odzieniem czasowym; *quando* *Mącz* (1) : *Quando mihi subit recordatio meorum, Yle kroć fpominam ná moye przyacioły. Mącz* 105d.

**II.** Zaimek liczebny pytajny (11) :

**1.** W zdaniu pytajnym niezależnym; *quoties* *Cn* (4) : przyšťapiwľzy fie Piotr [...] rzekľ: Panie ile kroć zgrzeľzy przeciwko mnie brát moy/ á mam mu odpuśćić [*quoties peccabit in me frater meus, et dimittam ei*]? *Leop Matth* 18/21 [*idem RejPos* 246, *WujNT Matth* 18/21]; *RejPos* 246; *WujNT Math* 18/21.

W streszczeniu rozdziału: Ilekroć mamy odpuľćzác brátu nas obraźaiácemu. *WujNT Matth* 18 arg.

**2.** W zdaniu złożonym z pytajnym zależnym dopełnieniowym (2) : będzie pytał Prokurator [...] ile kroć fye może [*jego pryncypał*] popráwić. *GroicPorz* z2; kiedy Apofťolťkiemu Książęćiu pyťaiácemu/ Ileykroć grzeľznym miał odpuľćzác? [...] Odpowiedźiał ták *KuczbKat* 85.

**3.** W funkcji wykrzyknikowej: *ileż razy* (5) : ilekroć źem chćiał zebrác dźiatki tve [*quoties volui congregare filios tuos*] ták iáko kokofź kurczątka pod ľkrzydľá fwoie/ a niechćielifćie? *BibRadz Luc* 13/34; Ile kroć ich kroleťwo zborzono/ lud Zydowľki w niewolá wiedziono/ tákiefź kośćioľ Salámonow wiele rázow źłupiony/ [...] náofťhátek y kroleťwo Zydom odięťho *BielKron* 265v; *BudNT Matth* 23/37; *WujNT Matth* 23/37, *Luc* 13/34.

\*\*\* *Bez wystarczającego kontekstu* (4) : *Quoties*, adverbium, Ylekroć/ yáko wiele rázów *Quotiescunque*, Yle kroć/ tyle kroć. *Mącz* 344c; *Quot vicibus*, Iáko wiele rázów/ yle kroć. *Mącz* 493b, 460a.

\*\*\* *Dubium* (1) : Potym rycerz [= *człowiek świecki*] wyľtępuie przeciw krolowi Bogu wľzechmogácemn [!]/ ilekroć iedno bywa źłupion/ ktore na krźcie przyiáľ. *HistRzym* [118]v.

Cf **JELOKROĆ**

MK